

in vrednosti različne narodnosti in jezika najbolj napčne misli po svetu oprezvajo.

Tudi ne prezirajmo neprikrivanega strahu pred velikim številom Slovanov v Avstrii, ko bi se jeli zavedati in krepiti in strinjati. Že v naši državi štejejo okoli 20 milijonov, po turških okrajinah jim je bratov dovelj in za njimi stopi ruski velikan. — Niso sicer tajiti nevarnosti, ki utegnejo iz teh okolišin nastopiti; al ta očitni strah, nam je nova oviravna prilika pri zverševanju cesarskih zapoved.

Ali je pa tako — gotovo krivično — nasprotovanje pripraven pripomoček za odvracanje te dozdevne nevarnosti? — je drugo vprašanje.

Pomislimo naposled žalostno resnico, pa vendar resnico, da različni avstrijski narodi v manjši ali večji, iz zgodovine speljevani, v zgodovino napeljevani neprijaznosti in osornosti med saboj živé; da mora posebno Slovan to krivogledno ravnanje okušati. In da Slovan to občuti, je znano. Česki pregovor pravi: „Nemec ne bo Čehu prijazen, dokler se kača ne bode grela na ledu“. Ta resnica mora avstrijskega domoljuba spekat na dno serca in tolikanj huje, ako verh tega še hujskanje pomislimo marsikterih unanjih nemških časnikov, ki so jim nenemški avstrijski narodi ravno ko priklateži in pritepenci v nemški domovini, ko zaničljivi helotje med izvoljenim ljudstvom; in zatoraj za ponemčenje Avstrije neprenehoma kerhajo strupeno zbadno però. Ali ni moglo pekoče žaliti, ko se je ob nedavni vojski le od nemških bodal pisarilo, pa še s čerko ne opomnilo od trum in trum nenemških vojakov, ki so za Avstrijo in Nemčijo po Laškem kri prelivali! — Ali mora taka samopfidnost in gerdobnost speljevanje cesarske volje pospeševati?

In kolikor bi človek bolj vertal in se oziral po naših okolišinah, toliko več bi iz tamotne gošave prišumelo tistih „mogoče da ne“; — vendar bodi teh zadosti.

Zatoraj se obrnimo k tretjemu vprašanju: Ali se namreč pri obilnosti tistih „mogoče da ne“ tudi res ne ravna stran narodnosti in jezika poleg cesarskih besed? „Res ne“: pisatelj v III. na to vprašanje odgovori in resnico svojih besed z nekolikim razloženjem narodnostnih zadev na Českem dokaže, kjer ga posebno znimarno tako rekoč osorno obnašanje domačih plemenitašev proti českemu ljudstvu prav v živo zbada, in mu popačevanje českih krajskih itd. imen ter njih divjaško ponemčevanje ušesa jako žali.

Jaz pa menim, da bi iz te umetnosti memo vseh družih narodov Slovenci preizverstno skušnjo napravili in da morajo naše lepotinske čutnice že neznansko zabrušene in oterpnjene biti, ker se enakim divjeglasiim spakam še ne moremo in nočemo odpovedati. Kakor bi namreč ponemčeno ime kmeta pogospodilo in vaše lajnate ulice potlakalo; kakor bi enako preošemljene neugode selom še le obstatno pravico delile in v farmane pobožnega duha vlivale, se s ponosno urnostjo uboge slovenske reve devljejo na naklo, in pod kladvo ž njimi hiti. „Malenkosti! kdo bi se pameten nad njimi spodtikal!“ — pravi ta in uni.

Prav, če so malenkosti; zatoraj pa naj poptujčevavna skerbnost že odneha nad njimi kerhati svoje škerbaste tesla, in narod ji bo za to veledušno prizanesljivost resnično hvalo vedil. Toliko memogredé. (Kon. sl.)

Národne pripovedke iz Varaždinske okolice.

Nabral M. Kračmanov.

1. Kak se je izpunila senja.

Bil je jenput neki grof koji je dal grad zidati, a imel je tri sinove. Da je bil grad gotov rekel je: vezda bumo vsi vu njega spat išli i vsak mora mi zutra povedati kaj je senjal, ar to će biti istina. Ovi tri sinovi su skup vu jedni hiši spali, onda se najstareši i srednji spominjaju kaj bi v

jutro ocu povedali. Naj stareši veli: ja bum rekel da je bil vu našem dvorišču zdenec iz kojega je zlato zviralo, ar si je mislil, da se bu ocu dopalo. A srednji veli: a kaj čem ja reći? ja bum pak rekel, da je tu, gde je ova šuma, bilo lepo polje i sama pšenica je rasla. I to je dobro, veli naj stareši. A naj mlajši si je mislil: a kaj čem ja reći? pak veli: a ja bum ono rekel kaj se mi bu senjalo. Vezda idu spat. V jutro mahom dal je je grof zvati i pita najstarešega: kaj se ti je senjalo? On veli: senjalo se mi je, da je bil na dvorišču takov zdenec, da je zlato iz njega zviralo. Dobro je to, odgovori grof. Onda pita srednjega: a kaj se je tebi senjalo? On veli, da je tu, gde je šuma, bilo polje i rasla je sama pšenica. I to je dobro, odgovori grof. Onda pita naj mlajšega: a kaj se je tebi senjalo? A on veli: senjalo se mi je da su mati donesli vodu da sem si ruke pral, a otec ročnik za brisanje. Onda se grof razsrdi i veli: kaj bi ti rad da bi ja i tvoja mati tebi slugi bili? Onda pozove svojega jagra i veli mu da ga naj vstrli. Nu prvo kak je ž njim išel, prosil je za boben, i grof mu je dal boben. Onda idu z jagrom i da su vre daleko vu šumu došli rekel je jager: vezda te ja moram streliti. A on se počne moliti da ga naj pusti pri življenju. A jager veli: ja te ne mrem pustiti, ar mi je grof rekel da moram tvoje oči donesti. On se pak začne moliti i veli da naj svojega psa zakolje i mu oči donese, i da on nigda više ne dojde nazad. Onda ga je jager pustil i učinil je tak. A ov ide po šumi ne znajući kud i kam i navek si je bobnal. Ondi je došel do jene kućice gde je jena baba van došla. On veli: dober den, mamica. Ona odgovori: bog daj, moj sinek, i rekla je: da ti ne bi vezda rekel: dober den, mamica, ne bi odišiel živ od ovud. A on veli: da pak vi ne bi rekli: bog daj, moj sinek, bila bi i vaša zadnja vura, ar za menom ide mnogo vojnikov. Onda ga je ona pitala: očes it i k meni v službu? i on je išel. Onda mu je dala pušku i rekla je, da naj ide njim nekaj za pečenku streliti. On ide i najde najprvo vranu pa ju hotel streliti, a ona se mu začne moliti da ju naj pusti, i pustil ju je. Onda je išel dalje i našel je vuka, hoće ga streliti, pak se mu i on začne moliti da ga naj pusti, i pustil ga je. Onda ide dalje i najde sraku, i ona se mu začne moliti, i pustil je i nju. Onda je išel dimo i baba ga je pitala: jeli si kaj donesel? A on veli: nisem, ar nisem niš našel. Onda mu je dala jesti i da se je najel mu je rekla da naj konja na pašu tira i da ga na večer nazad dimo dotira, drugač bu zlo za njega. On tira na pašu i zaspal je poleg konja, onda pa se konj skrije. Da se on prebudi, vidi da konja ni. Onda postane žalosten i iskal ga je po šumi i na jenput vidi vranu i ona ga pita: kaj ti iščeš? A on veli: konja sem zgubil. Onda mu ona reče, da naj ide i pazi na on grm na kojega bu ona zletela i na on grm naj oglavnik hiti i taki bu konj van došel. On ide i tak vućini i došel je konj van. Onda ga je tiral dimo, i da je dimo došel, mahom ga baba pita: kaj si dotiral? a on veli: je sem. Onda mu dá baba jesti i da je jel, ide baba vu štalu i vudri po konju. Zakaj si se, veli, ne bolje skril? A on veli: sem se skril na tri klaftre vu zemlju, pak me je našel. Onda drugi dan pak mu je rekla da naj tira konja na pašu. On ga je tiral, pak ga ni hotel iz ruk pustiti, neg ga je navek v ruki držal, i ipak ga je sen vukanil i zaspal je, tečas se pak konj skrije. Da se prebudi pak ne najde konja. Da ga je iskal zestane se z vukom i vuk mu veli: kaj ti iščeš? a on mu veli da mu je konj zginul. Vuk mu veli: pazi, poleg kojega grma bum ja bežal, na on grm hiti oglavnik i triput ž njim stepi, onda ti bu konj van došel. On ovak načini i konj dojde van. Onda ga tira dimo. Baba mu dá jesti, onda pak ide vu štalu pa vudri po konju. Kaj si se, veli, ni bolje skril? a on veli: skril sem se šest klaftrov vu zemlju pak me je našel. Onda tretji dan pak mu veli konja na pašu tirati. On ga tira i je sedel na njem da mu ne bi pak vušel, ali

ipak ga je sen vkanil i zaspal je na konju, a konj si leže i spravi ga dol s sebe, onda pak se skrije. 'Da se prebudi pak konja ni. Onda ga išče išče i ne mre ga najti, na zajedne opazi sraku, ona ga pita: kaj ti iščeš? On veli da je konja zgubil. Ona mu reče: idi k oni vodi i onde buš videl tri ribe koje se jako svetiju, prosi ribiče da ti je vloviju i onda hiti oglavnik na nje, i budu postali konj. On ide k oni vodi, vidi ove tri ribe i prosi ribiče da bi mu je vlovili, a oni ga pitaju: kaj buš ti z ovemi ribami? A, jako se mi dopadaju, veli. Ribiči mu vloviju ribe, on hiti oglavnik na nje i postale su konj. On konja tira dimo i 'da ga je dotiral, mu dá baba jesti. Onda veli: pazi na konja doma, ar je morala iti vu spravišče. On ide onda vu štalu da mu ne bi konj odisel, a konj mu veli: idi, i na náhižu buš našel mnogo starih koč i koja je naj vekša onu zemi i obšij me vsega vu nju, i našel buš jednu kad zlata i jednu srebra, ono zemi i nasipli okolo mene kuliko naj više, onda zemi brus metlu i kosu i mene pelaj lepo iz štale da se ne bum nigde zadel, pak odidemo, ar drugač, 'da baba dimo dojde, budemo obadva poginuli. On včini kak mu je konj rekel i pela ga iz štale, pa konj se je malo s kopitom v prag tresnul pak onda veli: vezda friško hodi, ar baba bude mahom doma. Onda bežiju i, da su vre daleko bili, reče konj: ogledni se nazad, je li buš kaj videl. Nikaj drugo, veli, neg jenu veliku črnu megla. Onda idu još jen čas i pak konj veli: ogledni se. On se ogledne i vidi babu vre blizu vu črni megli. Onda konj veli: hiti brus. On je brus hitil i postali su veliki bregovi tak da se je baba komaj prek privlekla. 'Da su vre pak deleko bili veli konj: ogledni se. On se ogledne i vidi babu vre pak blizu. Onda hiti metlu pak postane takva šuma odzadi da se je baba komaj prek privlekla. Onda pak bežiju dalje i, 'da su vre daleko bili, pak konj veli da se naj ogledne, pak vre vidi babu blizu. Onda hiti kosu i postale so same kose tak da se je baba potukla. Oni bežiju još jen čas pak konj veli da se naj ogledne, i ve ni niš više videl. Onda reče konj: vezda idemo k tebi dimo, a on veli da ne sme dimo pa mu pove kak se je ž njim dogodilo. A konj veli: nikaj zato, vezda baš tvoja sestra se moži i onaj, koj bu prek jedne velike grabe skočil, bude ju dobil. Hodi i tam prosi ako bi smel skakati, a ti mene prvi put jen, drugi put dve, tretji put tri klaftre od grabe nazad potegni. Onda ideju i došli su na večer v jednu oštariju, onde on pita: kaj se je tu novoga zgodilo? A oni veliju: nikaj drugo neg grofova či ide vezda v zamuž i koji bu prek jedne grabe skočil, on bu nju dobil. Drugo jutro ide on i prosi da bi i njega pustili skakati. Oni mu dopustiju, ar su si mislili: da mi, koji imamo lepe konje, ne mremo skočiti, kaj bi ti s tvojim skočil. On potegne prvi put konja jen klafter od grabe i skoči još jen klafter prek grabe. Onda vsi veliju: to se je primerilo, još jen put. On potegne konja dve klaftre od grabe i skoči još dve klaftre prek grabe. Onda veliju: još tretji put. Onda potegne konja tri klaftre od grabe i skoči još tri klaftre prek grabe. Onda idu vsi vu palaču a konje spravljaju vu štalu, a njegov konj veli: ti mene ne puščaj vu štalu, neg ja moram iti s tabom gor i tamo ti meni glavu odseči. A nije hotel to včiniti, nu konj veli: samo to včini, drugač ne bu dobro za te. Kad hočeu njegovoga konja vu štalu, on veli: moj konj mora iti z menom vu palaču. A drugi veliju: a kaj buš s tak grdim konjem vu palači? On ide gor i, 'da gori dojde, odseče konju glavu, i zlato i srebro raztepe se po podu, a on si je s krvjom ruke pošprical. Onda grof beži po ročnik a grofica po vodu, i da si je ruke brisal povedal je: ni ga tu zdenca da bi zlato iz njega zviralo, ni ga lepoga polja da bi pšenica rasla, a da su meni mati vodu a otec ročnik donesli, to se je dogodilo.

Kratkočasnica.

Mladi mravljiniec s svojo materjo roma na grob svojega očeta. — Silne priprave za vojsko.

Prežalostna novica, da so oče mravljiniec tako revno konec vzeli, se zvé kmalo po vseh kotih in tudi na Viču pod hrastom. Jojmene! kako sta mladi mravljiniec in mravlja žalovala in jokala. Ni ju bilo moč potolažiti. Vsa družina dene černe oblačila na-se, in joka in stoka, da ni konca ne kraja. Tri dni prelivajo solze za nesrečnega očeta; četerti dan pa se vzdigneta mati in sin in gresta na grob njegov. Čez nekaj dni prideta na bojišče, kjer so hrabri očka s svojo palico marsikteri žabici čepinjo razbili. Žabji polk še leži sém ter tjé nepokopan, ker ni bilo kebrov dobiti, da bi jih pokopavali. Sin po bojišču se sprehajaje najde leseno palico, ktero so očka zgubili, in tudi zadnjo nogo njih vidi ležati vso kervavo; pobere toraj dragi ostanek, ga vtakne v žep, pa gré z materjo naprej.

V belo Ljubljano pridši ne vesta, kam da bi se obernila. Celih 8 dni hodita po mestu, in z veliko nevarnostjo prisopeta do tiste ulice, kjer se pravi „za zidom“. Tam zagleda mladi mravljiniec velikanske kofetarije, kjer so ošnofane kofetarice sajasti kofé z vodenim mlekom kuhale in v lončenih skledicah prodajale. „Matka! spiva ga še midva eno skledico; saj ne veljá več kot 2 ali 3 krajcarje“ — pravi mravljiniec — bote vidili, kako nam bo čeva spucal“. „Odamela! za 3 krajcerje kofka“ — vpije mladi mravljiniec, pa kofetarica nič ne sliši; komaj, da ga še ni pohodila. Ko vidi, da tako nič ne opravi, spleza na klop, in začne sém ter tjé tekati in vpiti. Ko ga kofetarica zagleda, mahne z omelom po njem: „ali greš šment!“ da revček smertni nevarnosti komaj uide.

Potem gresta sin in mati lačna in žejna naprej, in prideta do „loterije“. Mravljiniec, ki se je v prvem klasu že tri jezike takó naučil, da je bil „zunächst gekommen“ in tedaj tudi nemški dobro zná, gleda, ktere umare so prišle, ter bere na glas: „najnar, fufcgar, anzar, ohtecvancgar in pa zimazipekar. „Nič nisva zadela; le pojva dalje“.

„Kaj pa tam-le leži?“ — praša mravlja, ko dalje gresta. Sin pobere papir ter najde, da je gosposk „partezettel“. Obriše blato ž njega in bere: „Naznanilo! Oče mravljiniec, posestnik mravljiša pod hrastom na Viču, so nedavnej v bolnišnici žalostno sklenili. Pokopani so za Pavlihovim podom sred izritega malega Golovca“. Oba si to slišati vroče solze brišeta, in romata naravnost na grob. Tje pridši bridko jokata. Mravlje je žalosti konec; zavalí se mervta na grob.

Zdaj je bil mravljiniec sirota. Čez 3 dni zagrebe še mater zraven očeta, in priseže se maševati nad žabami. Bil je mož beseda. V spanji se mu prikaže še duh rajkega očeta, ki ga opominja vse storiti, kar je prisegel.

Gré tedaj k očetovemu prijatlu v Šiško; ta ga ljubeznjivo sprejmejo; posvetujeta se kaj in kako začeti. Mladi mravljiniec ves vnet se roti, ves žabji rod pokončati. Razpošljeta na glavarje bližnjih mravljišč prošnje, naj jima pridejo s svojimi četami na pomoč. Vsi fantje mravljinoci dobé „cegelce“. Vseh vkupaj je poterjenih pettavžent manj kot dve sto. Noč in dan kujejo kovači sulice, brusijo meče in drugo orožje. Vulkanova kovačnica ni nikoli prazna; noč in dan piše meh; sto mravljincev ga je gonilo, poka ogenj in bije kladvo. Na god rajkega Pavliha in njegovega brata Kljukca se vzdigne vesvoljno mravljiše ljubljanske okolice, in se spravlja vkupaj pod vodstvom mravljeta na „starih šancah“.

Nekega večera prebira vojskovodja žabji časnik, ki je v mlaki izhajal, in bere: „Kaj nek bojo mravljinoci naredili, ti ubogi pritlikovci! Komaj jih je eno pest, in nas polna mlaka; vse sestre smo na pomoč poklicale, še celo v Dravlje smo po-nje poslale. Vse raja in pleše po mlaki, in se veseli kervave bitve. Vojskovodja polije merzel pot, in skoraj ne more dihati. Vsa armada je tako pre-